

Kohti marjakesää 2026 kartellikeskustelun varjossa

11.6.2026

Marjakesän 2026 odotus on ollut murheellista Yleisradion uutisia kuunnellessa. Osa alan yrityksistä on uutistietojen mukaan kohdellut huonosti ulkomaalaisia marjanpoimijoita. Toukokuun lopun uutispommi liittyi marjakartellikeskusteluun. Ylen uutisista voi saada vaikutelman, että osa yrityksistä olisi neuvotellut poimijoille maksettavista keruupalkkioista? Asiakkaiden luottamusta marja-alan yrityksiin voi olla vaikea palauttaa.

Vuoden 2025 MARSI-tutkimuksen mukaan mustikkaa tuli myyntiin liki 7 miljoonaa kiloa ja puolukkaa vajaat 10 miljoonaa kiloa. Mustikkakilosta poimijalle maksettiin noin 2,4 € kilolta ja puolukoista vastaavasti 1,9 €. Lakkasato oli huono vuonna 2025. Ulkolaiset keräsivät edellä mainituista päämetsämarjoista 75 %. Aikaisempina vuosina ulkolaiset poimijat ovat keränneet päämetsämarjoista noin 90 %. MARSI-tutkimuksen toimeksiantajana oli Ruokavirasto ja sen toteutti Kantar Agri Oy.

Hallat ja kuivuus marjoille pahasta

Perinteisesti touko-kesäkuussa ennakoidaan tulevan kesän marjasatonäkymiä. Toukokuun alku on ollut varsin koleaa ja kuivaa. Lisäksi kovat tuulen puuskat ovat olleet varsin tavanomaisia läntisessä Suomessa.

Mustikkakasvustoa Ylistarossa 27.5.26 (kuva: Risto Lauhanen).

Kovien tuulien myötä halloja ei ole isommin sattunut Etelä-Pohjanmaalla. Paikalliset hallat voivat olla haitaksi kehittyvälle mustikkasadolle. Toisaalta kova tuuli voi vaikeuttaa pölyttäjien lentoa. Jatkossa mustikan kannalta kovia helteitä ei saisi sattua kesän mittaan. Lempeät kesäsateet ovat mustikalle eduksi. Ilmastonmuutoksen

myötä lumettomien pakkastalvien on arvioitu haittaavan mustikan kasvustoja.

Myös pölyttäjien määrät vaikuttavat eri kasvien satotasoihin. Jos kukinta-ajalle osuu kylmä jakso, se voi vähentää pölyttäjien lentämistä ja alentaa satomääriä. Hyönteiskannoissa on vuosittain myös suuria määrällisiä vaihteluita. Mustikan kukka houkuttelee monenlaisia hyönteisiä, mutta tärkeimpänä pölyttäjähyönteisenä pidetään kontukimalaista. Suomessa onkin tavattu yhteensä 38 eri kimalaislajia. Lisäksi tarhamehiläisissä on suurta pölytyspotentiaalia mustikantuotannolle, sillä mustikka tuottaa runsaasti mettä ja on hyvä siitepölyn lähde.

Hannes-myrskyn vaikutukset marjasatoihin

Hannes-myrsky aiheutti joulukuun 2025 lopulla pahoja tuhoja Etelä-Pohjanmaan metsissä. Tulevan kesän marjakaudella kannattaakin kulkea metsissä varovaisesti, ettei vain jää kaatumisvaarassa olevien puiden juurakoiden alle.

Juurakot ja metsäkoneiden ajourat ovat myös tuhonneet potentiaalisia marjamättäitä. Mikäli metsä on myrskyn jälkeen avohakattu ja uudistusalakin koneellisesti muokattu, on mustikka- ja sienipaikat silloin menetetty muutamiksi vuosiksi. Toisaalta myrskytuhopuiden korjuun jäljiltä valoisuus metsissä on lisääntynyt. Valoisuus edesauttaa mustikoiden ja puolukoiden marjomista.

Kova tuuli vähentää pölyttäjien määrää

Toistaiseksi kovan tuulen vaikutusta kasvien ja pölyttäjien välisiin vuorovaikutuksiin on tutkittu vasta vähän. Kenttäkokeissa on kuitenkin osoitettu, että pölyttäjiä havaitaan noin kolme kertaa enemmän heikolla (<0,5 m/s) kuin kohtalaisella (>2,5 m/s) tuulella, ja myös lajimäärä on suurempi tyynissä olosuhteissa. Toisaalta on myös havaittu, että tuulen nopeuden kasvaessa, pölyttäjät voivat liikkua jopa enemmän kasvien välillä, jolloin tuuli saattaa parantaa sellaisten viljelykasvien satoa, jotka hyötyvät ristipölytyksestä.

Tuulen nopeuden kasvu näyttää kuitenkin vaikuttavan vähiten suuriin sosiaalisiin pölyttäjiin, eli esimerkiksi tarhamehiläisiin ja kimalaisiin. Tämä saattaa liittyä niiden suurempaan ruumiinmassaan sekä siihen, että niiden on hankittava ravintoa koko yhdyskunnan ylläpitämiseksi myös haastavammissa sääolosuhteissa. Joka tapauksessa tuuli on merkittävä tekijä, ja se vaikuttaa erilaisten pölyttäjäryhmien käyttämiseen. Edelleen aiheesta tarvitaan silti jatkotutkimuksia.

Harvennushakkuut mustikalle eduksi

Kauppaan tuleviin marjamääriin vaikuttavat marjasadot ja kansalaisten poiminta-aktiivisuus. Satoihin taas vaikuttavat metsän puulajisuhteet, varjostus ja metsänhoito. Mustikka marjoo harvennetuissa kangasmaiden männiköissä ja kuusikoissa tuottaen satoa 10-25 kg/ha/v.

Parhaillaan keskustellaan Suomen metsien hakkuista ja hiilensidonnasta. Mikäli hakkuita vähennettäisiin, on sillä vaikutusta myös metsien monikäyttöön. Mustikka tarvitsee valoa ja harvennettuja metsiä marjoakseen.

Mustikat eivät marjo hoitamattomissa ryteiköissä, sillä kenttäkerroksen varpukasvit kaipaavat valoa ja auringonsäteilyä yhteyttämiseen.

Kokonaisuudessa pitää jatkossa huolella eritellä mustikan kasvipeitteisyys, mustikkasadon kokonaismäärät sekä talteen kerätyt marjamäärät. Lopulta metsämarjoista kerätään arviolta vain 5–10 prosenttia talteen. Saadaanko kesällä 2026 metsämarjoja poimittua riittävästi Suomen metsistä kotimaan teollisuuden tarpeisiin? Joka tapauksessa toivotaan hyvää marjakesää 2026, oikeudenmukaisia korvauskäytänteitä ja riittävästi ulkolaisia poimijoita mustikan ja muidenkin metsämarjojen talteen saannin turvaamiseksi.

MMT Risto Lauhanen, FT Seliina Päällysaho, FT Kari Laasasenaho
SEAMK

Kirjoittajat ovat aiemmin toimineet SEAMKissa EU:n maaseuturahaston ja Leaderin rahoittamissa luonnontuotehankkeissa. Lisäksi he ovat pohtineet EU:n osarahoittamaan TULIMYRSKY-hankkeeseen liittyen muun muassa 72-tunnin kotivaraa ja kuivattuja metsämarjoja varautumisen tukena. EU:n osarahoittamassa TUPSU-hankkeessa on puolestaan pohdittu, tuottaako suonpohjan metsitysalue metsämarjoja tulevaisuudessa.

Lähteet

Balfour, N.J., & Ratnieks, F.L.W. (2025). Wind alters plant-pollinator community structure, bee foraging rate & movements between plants. *Behavioral Ecology, 36*(4), araf067. https://doi.org/10.1093/beheco/araf067

Lauhanen, R., Päällysaho, S., & Laasasenaho, K. (8.8.2024). Mustikkaa tuli, mutta poimijoita ei. *@SEAMK-Verkkolehti.*https://lehti.seamk.fi/verkkolehti/2024/mustikkaa-tuli-mutta-poimijoita-ei/

Miina, J., Turtiainen, M., Salo, K., Hotanen, J.-P., & Pukkala, T. (2015). Mustikka- ja puolukkasatojen mallitus ja huomioiminen metsien käsittelyssä. Teoksessa: K. Salo (toim.). *Metsä: Monikäyttö ja ekosysteemipalvelut*. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Luonnonvarakeskus (Luke), 143 – 145. [Viitattu 28.5.2024]. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-123-5.

Ruokavirasto. (2026). *Marsi 2025. Luonnonmarjojen ja -sienten kauppaantulomäärät vuonna 2025*. Kantar Agri Oy. https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tuet/elintarvikkeet/marsi-raportit/marjojen-ja-sienten-kauppaantulomaarat-2025-raportti.pdf